

Motion till riksdagen 2005/06:Sf334

av **Birgitta Carlsson m.fl. (c)**

Asyl- och migrationspolitik

Motionen delad mellan flera utskott

Sammanfattning

Människor från andra länder ska välkomnas med öppna armar till Sverige! Visionen för Centerpartiets asyl- och migrationspolitik är ökad öppenhet över landgränser för att människor i högre utsträckning ska kunna välja var de vill bo och skapa sin framtid. Vi vill att Sverige ska vara ett land som värnar den fria rörligheten – inte minst när det gäller människor. Kort och gott – vi vill öppna två vägar för människor att skapa sig ett liv i Sverige. En väg för människor som söker skydd från förföljelse och hot mot liv och frihet. Och en väg för människor som vill arbeta eller satsa på företagande i vårt land. Vi vill göra det enklare för människor att ta sig hit genom att öppna möjligheten att söka asyl på svenska ambassader i utlandet. När människor kommer hit ska de mötas av värme. Frivilligorganisationer bör få ett större ansvar för flyktingmottagandet. Under tiden som asylsökande väntar på besked om uppehållstillstånd ska de få god individualiserad hjälp.

Väntetiden är alldeles för lång i dag. Centerpartiet vill att vuxna personer ska få besked om uppehållstillstånd inom 12 månader och att barn och barnfamiljer ska få besked inom 6 månader. Barnets bästa måste alltid beaktas i asylprocessen; vi anser att hänsyn till barnets bästa som regel måste gå före samhällets intresse av att reglera invandringen. Asylsökande ska inte tvingas in i system som passiviserar och bryter ner. Tvärtom är det viktigt att vi byter fokus från dagens nedbrytande system och låter väntetiden präglas av en god individualiserad språkundervisning, arbete, praktik eller annan meningsfull aktivitet. Inför den nya process- och instansordning som träder i kraft den 1 april 2006 återupprepar vi vårt krav på ett nollställningsbeslut som skulle ge många asylsökande och gömda flyktingar en möjlighet att stanna i Sverige. Ett nollställningsbeslut skulle också ge det nya systemet efter Utlänningsnämndens nedläggning en god start.

Centerpartiet tror på öppenhet mellan länder och mellan människor. Vår vision bygger på att människor som vill arbeta eller satsa på företagande i Sverige ska ha möjlighet att göra det. Även människor utan arbetserbjudande ska tillåtas komma till Sverige för att söka arbete. I dag får medborgare från EU/EES-länder vistas i Sverige under en period av tre månader för att söka

Fel! Okänt namn på

arbete. Centerpartiet anser att det bör bli tillåtet också för människor från andra länder.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en öppen, human och generös flyktingpolitik samt ökade möjligheter för människor att komma till Sverige och arbeta och starta företag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall vara pådrivande för att ett generöst och human synsätt införlivas i den europeiska flyktingpolitiken med fokus på att bevara varje individs rätt att söka asyl.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta frivilligorganisationerna ta ett större ansvar för flyktingmottagandet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta värdfamiljer och värdpersoner välkomna och lotsa in asylsökande i samhället.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa möjligheten för s.k. medborgarvittnen att närvara under asylprocessen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att decentralisera flyktingmottagandet över hela landet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att satsa på breda informationsinsatser till asylsökande om var i Sverige möjligheterna till bostad och arbete är goda.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommuner, företag och organisationer skall tillåtas ta ansvar för att få fram arbete och praktikplatser åt asylsökande under tiden de väntar på besked om uppehållstillstånd.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att asylsökande vuxna skall få besked om uppehållstillstånd inom 12 månader och barn/barnfamiljer skall få besked inom 6 månader.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barn inte skall kunna tas i förvar.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att begränsa förvarstagande och i stället prioritera anmälningsplikt.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av riktade utbildningsinsatser för dem som kommer att arbeta i den nya asylprocessen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rätten till muntlig förhandling även skall omfatta barn i asylprocessen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att länsrätten skall utse offentligt biträde i den nya instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden.

Fel! Okänt namn på

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att bevilja offer för människohandel för sexuella ändamål permanent uppehållstillstånd i Sverige.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att låta människor söka asyl på svenska ambassader i andra länder.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att vidga den snäva begränsningen av vilka som är anhöriga när det gäller anhöriginvandring.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om möjligheterna även för människor som inte är EU/EES-medborgare att ansöka om anhöriginvandring på plats i Sverige.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att viseringskraven bör ses över.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att hänsyn till barnets bästa skall väga tyngre än samhällets intresse av att reglera invandringen.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att barn alltid skall ha rätt att höras om sina egna asylskäl.
22. Riksdagen beslutar om ändring av den föreslagna lydelsen i 5 kap. 6 § enligt följande: ”Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlännings över 18 år om det vid en samlad bedömning av utlännings situation föreligger sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen skall särskilt beaktas utlännings hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet. Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt denna paragraf om det föreligger *särskilt* ömmande omständigheter.”
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att vårdnadshavare i kommuner skall ha ansvar för boendet och omsorgen om ensamkommande barn.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att barn utan uppehållstillstånd skall ha rätt till hälso- och sjukvård samt skolgång och att sjukhus och skolor därför skall förklaras som frizoner där polishämtning av gömda barn inte får ske.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Sverige skall uppfylla antalet kvotflyktingar.
26. Riksdagen beslutar om att utse en fast riksdagskommitté som får kontinuerlig information om aktuella säkerhetsärenden.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att öppna Sverige för arbetskraftsinvandring.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att möjliggöra för människor från andra länder att satsa på företagande och entreprenörskap i Sverige.¹

¹ Yrkande 28 hänvisat till NU.

Inledning

Visionen för Centerpartiets asyl- och migrationspolitik är ökad öppenhet över landgränser för att människor i högre utsträckning ska kunna välja var de vill bo och skapa sin framtid. Centerpartiet vill ha en öppen, generös och human flyktingpolitik. Människor som flyr förföljelse och söker sig hit ska erbjudas skydd i Sverige. Människor som ser möjligheter att arbeta och starta företag i Sverige ska välkomnas med öppna armar. Centerpartiet vill att det ska finnas två vägar in i vårt land – en väg för dem som tvingas fly sitt hemland, och en väg för dem som vill komma hit och arbeta eller starta företag. I dag finns det endast ett sätt för icke-EU-medborgare att komma till Sverige – genom att söka asyl. Vi vill att asylsystemet ska vara till för de människor som tvingas fly sina hemländer på grund av politiskt förtryck eller andra hot mot liv och frihet. Men vi vill också ha ett annat system som öppnar för andra människor som vill komma hit och skapa sig ett liv genom eget arbete eller företagande.

Asyl- och flyktingpolitiken i dag

Den nuvarande regeringens flyktingpolitik är i många delar både hård och inhuman, vilket gör asylprocessen rättsosäker. Eftersom det är nästan omöjligt att få asyl i Sverige tvingas många människor att leva gömda, något som innebär ett liv i total rättslöshet. Den inhumana utvecklingen av flyktingpolitiken som har skett de senaste åren beror till stor del på att praxis av lagens tillämpning har utvecklats i restriktiv riktning. Det har inte skett några större förändringar i lagstiftningen, utan det är dessvärre i den dagliga hanteringen av de asylsökande och deras ärenden som praxis har hårdnat. De människor som får uppehållstillstånd blir allt färre.

Det finns dessvärre flera exempel på att asylpolitiken blivit inhuman. Allt färre människor som har asylskäl få uppehållstillstånd i Sverige. Sverige har vid flera tillfällen återsänt människor till länder där de torterats. FN:s tortyrkommitté har dömt Sverige flera gånger, och antalet domar har ökat efter år 2000. Sedan Sverige skrev under FN:s tortyrkonvention 1987 har 58 svenska fall granskats och elva (!) gånger har Sverige fällts av tortyrkommittén. Detta är en hög siffra jämfört med andra länder t.ex. har Schweiz granskats 51 gånger men bara blivit fällt i tre fall. Det råder med andra ord inte någon tvekan om att Sverige behöver arbeta hårt för att vår asylpolitik ska kunna kallas human och generös, även om migrationsminister Barbro Holmberg anser att Sverige ska vara stolt över generositeten i asylpolitiken. Amnesty Internationals svenska sektioners kontinuerliga granskning av svenska myndigheters agerande i såväl principiella frågor som enskilda asylärenden menar att den hårdnande flyktingpolitiken tagit sig följande uttryck: en drastisk minskning av antalet asylsökande i Sverige sedan 1993 till följd av visumtvång och skärpt inresekontroll, restriktivare tolkning av begreppet flykting såsom det definieras i 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning, restriktivare tolkning av begreppet humanitära skäl, hårdare praxis

Fel! Okänt namn på

gällande ”säkra tredjeländer” samt direktavvisningar, drastisk ökning av antalet ärenden som anses vara uppenbart ogrundade ansökningar, ökat förvarstaggande av asylsökande i förhållande till det totala antalet asylsökande, bristande bedömningar av situationen i de länder varifrån asylsökande flyr samt att trovärdighetsbedömningarna i asylärenden blivit orimligt stränga.

Vi i Centerpartiet är inte stolta – tvärtom så skäms vi för hur asylsökande hanteras i vårt land i dag. Riksdagen har beslutat att Utlänningsnämnden ska läggas ner och att en ny instans- och processordning ska ta vid i april 2006. Efter att regeringen förhalat frågan i flera år kommer den nya ordningen snart att bli verklighet. Nu finns det hopp för en ny rättssäker asylprocess. Vi i Centerpartiet är dock mycket besvikna över att Socialdemokraterna och Moderaterna inte gick med på det nollställningsbeslut som vi och de övriga riksdagspartierna föreslog inför den nya ordningens ikraftträdande. Ett nollställningsbeslut skulle innebära att många asylsökande skulle få uppehållstillstånd innan den nya ordningen träder i kraft. Med en nollställning hade det nya systemet kunnat få en bättre start från början. Samtidigt hade det också inneburit en möjlighet för alla de människor som drabbats av det ”gamla”, icke rättssäkra, systemet att kunna få en bättre start och början till ett nytt liv i Sverige. Centerpartiet fortsätter i denna motion att driva kravet på ett nollställningsbeslut (se s. 15 samt i Centerpartiets motion för utgiftsområde 8).

I denna motion presenterar Centerpartiet förslag som skulle bidra till en öppen, human och generös flyktingpolitik för människor som söker skydd. Vi presenterar även förslag som gör det möjligt för människor att komma till Sverige och arbeta och starta företag.

Centerpartiets vision

Hur vill då Centerpartiet förändra asylpolitiken så att den präglas av en human och generös praxis av de lagar och konventioner som finns? För det första måste asylsystemet renodlas, dvs. endast vara till för dem som flyr sina länder och som har rätt till skydd enligt FN:s flyktingkonvention och den svenska utlänningslagen. Dagens asylsystem belastas av många människor som inte har asylskäl, men som av andra anledningar vill komma till Sverige och skapa sig ett bättre liv. Det beror på att det i princip inte finns något annat legalt sätt att ta sig in i Sverige. Det medför att många som söker asyl bemöts med misstro, vilket i sin tur medför att människor som har asylskäl inte blir trodda. Därför anser vi att det är viktigt att öppna Sverige även för dem som vill komma hit och arbeta och/eller starta företag. På så sätt skulle vi få två vägar in till Sverige. En väg för dem som söker skydd och en väg för dem som vill jobba eller starta eget företag. Centerpartiet vill även vidga flyktingbegreppet till att också omfatta förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning.

De människor som söker skydd i Sverige ska få ett varmt mottagande, en kort väntetid och framför allt en rättssäker individuell prövning med rätten till asyl i fokus. Ett varmt flyktingmottagande som håller hög kvalitet bygger

broar för framtiden och de människor som kommer till Sverige blir bärare av demokratiska principer. Flyktningmottagandet måste få ett ökat fokus på att behandla invandrarna som de resurser de faktiskt är. Det är nödvändigt att vi kommer bort från offermentaliteten i flyktinghanteringen. De människor som kommer till Sverige är på olika sätt unika och har stora möjligheter – det som behövs är rätt förutsättningar. Framför allt behövs ett förändrat synsätt på människor med invandrarbakgrund, vi måste se dem som resurser som kan bidra till ett vitalt och dynamiskt Sverige. Sverige är i stort behov av ett tillskott och injektioner av nya människor, inte bara för att berika vårt land socialt och kulturellt utan också av samhällsekonomiska skäl. Vad som ovan anförts om en öppen, human och generös flyktingpolitik och ökade möjligheter för människor att komma till Sverige och arbeta och starta företag bör ges regeringen till känna. Sverige ska också vara pådrivande för att ett generöst och humant synsätt införlivas i den europeiska flyktingpolitiken med fokus på att bevara varje individs rätt att söka asyl (se avsnittet EU:s flyktingpolitik för mer information om detta).

Asylprocessen – om Centerpartiet fick bestämma

Mottagandet

När man kommer till Sverige ska man bemötas med värdighet och värme. De asylsökande som kommer till Sverige i dag lämnas mer eller mindre åt sitt öde – dvs. de får klara sig själva i stor utsträckning och har få kontakter utanför Migrationsverket, särskilt få är kontakterna med människor som är födda i Sverige. Som asylsökande registreras man snart efter ankomst och får relevant information (ofta skriftlig), sedan ordnas boende (antingen av den asylsökande själv eller av Migrationsverket) och därefter påbörjas asylprocessen. Den tar ofta lång tid och många gånger passiviserar och bryter den långa väntetiden ner de människor som tagit sig hit för att få skydd. Centerpartiet anser att det är stor vikt att alla asylsökande erbjuds hälsokontroll när de kommer till Sverige och söker asyl.

Överlåt mer ansvar åt frivilligorganisationerna

Oavsett varför man sökt sig till Sverige har människor rätt till ett värdigt bemötande och mottagande. Många asylsökande upplever att man bemöts med misstro och cynism. Ansvaret för att ta emot asylsökande, flyktingar och andra invandrare är i dag delat mellan staten och kommunerna. Med ett stort antal asylansökningar kan den asylsökande lätt reduceras till ett ärende bland många andra. Humaniteten tappas bort.

Fel! Okänt namn på

Med de brister som finns i asylmottagandet är det uppenbart att det behövs goda krafter som kan ta över stora delar av ansvaret för mottagandet. Centerpartiet tror på att stimulera lösningar som bygger på kontakter mellan nyanlända och människor i det omgivande samhället. Redan i dag tar frivilligorganisationer som Röda Korset, Amnesty International, olika kyrkor och andra organisationer ett stort ansvar för att ge stöd åt asylsökande, med det mänskliga och humana perspektivet i fokus.

Det finns många frivilligorganisationer runt om i landet som hjälper barn, gamla, sjuka, hemlösa, kriminella och inte minst asylsökande och gömda flyktingar och visar på så sätt medmännisklighet. Det pågår ett aktivt organisations- och förnyelsearbete i den svenska frivilligsektorn. Däremot saknas de politiska insatser som krävs för att samhället ska organisera sig i förhållande till sektorn, så att samarbetet mellan offentliga och ideella aktörer kan fungera bättre och de frivilliga insatserna tas till vara på bästa sätt. Föreställningen som råder i Socialdemokraternas Sverige är att det för varje socialt problem finns en optimal, vetenskapligt grundad lösning som bäst kan utföras av skolad personal. Det medför att frivilliginsatser ses med misstro.

Det är också av stor vikt att se att både offentliga, privata och ideella insatser kan samverka för att uppnå bättre resultat. I många sammanhang kan inte det offentliga sköta allt, det finns ingen privat marknad men det finns behov som människor känner måste åtgärdas. I många sådana sammanhang kan en samverkan mellan offentlig, privat och ideell sektor ge nya spännande välfärdslösningar med ett högt demokratiskt engagemang. I många länder ute i Europa är denna samverkan mycket väl utvecklad och det civila samhället blir därmed en viktig kugge i välfärdsbygget och den demokratiska utvecklingen.

Centerpartiet anser att flyktingmottagandet är en sektor där frivilligorganisationerna i högre grad än i dag, skulle kunna förbättra situationen för de asylsökande om de tilläts ta större ansvar. Centerpartiet vill därför ge den ideella sektorn ökade möjligheter att ta ansvar, helt eller delvis, för asylmottagandet. Det skulle innebära att myndigheterna har huvudansvaret för asylprövningarna men att flyktingmottagandet med fördel kan utföras av lokala, frivilliga krafter. Om den ideella sektorn fick möjlighet att bidra med humanism och värme i flyktingmottagandet, skulle myndigheterna kunna koncentrera sig på att sköta bedömningarna av och besluten kring asylansökningarna på ett bättre och snabbare sätt än i dag.

Även om många asylsökande väljer att ordna eget boende finns det ett stort antal som bor på flyktingförläggningar. Flera förläggningar fungerar bra, samtidigt finns det många exempel på förläggningar där de asylsökande behandlas under all kritik. Uppgifter på hur anställda på förläggningar utsätter de asylsökande för kränkningar och förödmjukelse har duggat tätt det senaste året. Flera fall har uppmärksammats, bl.a. exempel på där lagen som möjliggör inskränkningar i dagersättningen för asylsökande har missbrukats kraftigt. Listan över tragiska exempel kan göras lång. Att behandlas värdigt och mänskligt under tiden man väntar på besked om uppehållstillstånd borde vara en självklarhet. Om frivilligorganisationerna fick ett ökat ansvar för asylmottagandet och det dagliga arbetet på Migrationsverkets boenden skulle humaniteten och värmen öka. Det är vi övertygade om. Vad som ovan anförts om att

låta frivilligorganisationerna ta ett större ansvar för flyktingmottagandet bör ges regeringen till känna.

Värdpersoner åt asylsökande

Vi vill även införa ett system med värdfamiljer/värdpersoner åt de asylsökande som kommer hit. Det skulle innebära att den som söker asyl så snart som möjligt får kontakt med en person som bor i Sverige och som kontinuerligt träffar den asylsökande. Värdpersonen har till uppgift att välkomna den/de asylsökande till vårt land och fungera som lots in i vårt samhälle. Frivilligorganisationer bör få ett ansvar för att rekrytera värdfamiljer/värdpersoner till asylsökande. Svenska folket visar sig också vara ganska positivt till att fungera som värdar/mentorer för nyanlända invandrare. Tjugo procent kan "absolut tänka sig" att bli mentor och fyrtio procent kan "kanske tänka sig" den rollen (Integrationsbarometer 2004). Det bådar gott. Vad som ovan anförts om att låta värdfamiljer och värdpersoner välkomna och lotsa in asylsökande i det svenska samhället bör ges regeringen till känna.

Medborgarvittne vid uppenbart ogrundade ansökningar

Som nämnts ovan så spelar frivilligorganisationerna en viktig roll i asylprocessen på flera olika sätt. De frivilligorganisationer som engagerar sig i flyktingfrågor har ofta en god kunskap i hur asylprocessen fungerar och gällande lagstiftning och praxis. Utöver att vi vill involvera frivilligorganisationerna mer i flyktingmottagandet så skulle vi även vilja tillåta personer i frivilligorganisationerna att fungera som s.k. medborgarvittnen vid ärenden som bedöms som uppenbart ogrundade. I dessa fall har i normalfallet den asylsökande inte rätt till offentligt biträde. För att värna asylrätten och öka öppenheten föreslår vi att man öppnar upp möjligheten för s.k. medborgarvittnen att närvara under asylprocessen om den asylsökande så önskar. Regeringen bör ge riksdagen till känna vad som ovan anförts om att öppna upp möjligheten för s.k. medborgarvittnen att närvara under asylprocessen.

Flyktingmottagande över hela landet

Centerpartiet anser att flyktingmottagandet ska spridas över hela landet. Det skulle minska köerna och de långa väntetiderna samtidigt som möjligheterna skulle öka för de asylsökande att få en dräglig och meningsfull väntetid under asylprocessen. Flyktingmottagandet sker i dagsläget endast på ett fåtal av Migrationsverkets enheter. Enheterna ligger i närheten av storstäderna i södra Sverige och belastningen på dessa enheter är mycket hög. Det finns all anledning att göra flyktingmottagandet mindre centralstyrt och mer spritt över landet. Då kan det bli en mer jämn fördelning av antalet asylsökande i hela

Fel! Okänt namn på

Sverige. Med ett decentraliserat flyktingmottagande tror vi att alla kommuner som kan erbjuda god kvalitet på mottagandet också ges möjlighet att göra detta. En jämnare fördelning av mottagandet över landet bidrar också positivt till synen på svensk asylpolitik eftersom kvaliteten skulle öka. Med ett mottagande jämt fördelat över Sverige kan också fördomar och segregation minska. Det kan också leda till att asylsökande väljer att permanent bosätta sig på mindre orter ute i landet. Vad som ovan anförts om att decentralisera flyktingmottagandet över hela landet bör ges regeringen till känna.

Information till nyanlända

Att begränsa nyinvandringen till endast vissa delar av landet begränsar individens rätt att själv välja boendeform eller bostadsort, vilket Centerpartiet vill komma bort ifrån. För Centerpartiet är individens valmöjlighet central, även när det gäller asylsökandes val av bostad.

I dag brister informationen till asylsökande om var det finns bostäder och arbete, samtidigt som många asylsökande slussas in i ett passivt bidragsberoende och arbetslöshet. Det behövs informationssatsningar om var det finns möjligheter till arbete och bostad för nyanlända samtidigt som det måste underlättas för asylsökande att arbeta. Undersökningar visar att många invandrare skulle ha valt annan bostad om de hade fått bättre information om var man kan få arbete och var det finns bostäder. Detta är en positiv signal som visar att många nya svenskar är beredda att ta ett större ansvar om de får chansen. Vad som ovan anförts om att satsa på breda informationsinsatser åt asylsökande om var i Sverige möjligheterna till bostad och arbete är goda bör ges regeringen till känna.

Ett decentraliserat flyktingmottagande, i kombination med drivkrafter som bidrar till att asylsökande bosätter sig där det finns arbete och bostad, kan medverka till att segregation och trångboddhet kan undvikas. Kommuner som har lediga arbeten och bostäder måste bli bättre på att hitta sporrar som gör att människor väljer att flytta dit. Ett lysande exempel på detta är Ragunda kommun som har goda förutsättningar till jobb och bostäder. Ragunda kommun informerar om de möjligheter som finns i kommunen i några av Göteborgs förorter. Det har gjort att några människor har valt att bosätta sig i Ragunda där det finns lediga jobb, bostäder och erbjudanden om olika utbildningar. Ragundas modell har spridit sig till flera andra kommuner, vilket är positivt – inte minst ur ett integrationsperspektiv (läs gärna mer om detta i Centerpartiets integrationsmotion).

Väntetiden

Asylprocessen är alldeles för lång i dag. Eftersom det är oerhört svårt att få arbete under asylprocessen är risken för en lång, passiv och psykiskt nedbrytande väntetid stor. Centerpartiet tror på en kort och aktiv asylprocess med

ökade möjligheter till arbete, praktik och en god individualiserad svenskundervisning (läs mer om detta i Centerpartiets integrationsmotion). Kommuner, företag och organisationer måste tillåtas ta ett större ansvar för att få fram arbete och praktikplatser till asylsökande. Som en del i flyktingmottagandet bör regelbundna träffar ordnas där det lokala näringslivet, organisationer och offentliga arbetsgivare informerar de asylsökande om möjligheter till arbeten och praktikplatser. Det är viktigt att asylsökande får en meningsfull tid under den period de väntar på besked om uppehållstillstånd och där skulle ökade möjligheter till arbete, språkskola och praktik, i kombination med värdfamiljer/personer, spela stor roll. Vad som ovan anförts om att kommuner, företag och organisationer ska tillåtas ta ansvar för att få fram arbete och praktikplatser åt asylsökande under tiden de väntar på besked om uppehållstillstånd bör ges regeringen till känna.

Besked om uppehållstillstånd

Personer som söker asyl ska inte behöva vänta i flera år på att få asyl. Handläggningstiderna är orimligt långa. Centerpartiet har satt upp ett mål att asylsökande ska ha fått besked om de har fått uppehållstillstånd eller inte inom 6 månader. Asylsökande som får vänta mer än 12 månader ska garanteras asyl, barnfamiljer ska garanteras asyl efter 6 månader. Vad som anförts om att asylsökande vuxna ska garanteras få besked om uppehållstillstånd inom 12 månader och barn/barnfamiljer ska få besked inom 6 månader bör ges regeringen till känna.

Detta ställer höga krav på asylutredningen. Det är viktigt med en rättssäker asylutredning där all fakta kommer fram i ett tidigt skede. För att detta ska kunna ske är det viktigt med välutbildad personal på Migrationsverket, kvalificerade och auktoriserade tolkar, god psykologisk expertis och duktiga offentliga biträden. Det ställer också mycket höga krav på länderkunskapen hos alla instanser i processen. För att uppfylla kraven på en snabbare och mer effektiv handläggning av asylärenden som riksdagen beslutade om gällande den nya instans- och processordningen, kommer det även att vara viktigt att den asylsökande lägger fram sina grunder för asylansökan för Migrationsverket. Det kan i vissa fall dock röra sig om svårt traumatiserade människor som av olika anledningar inte är kapabla att tala om de övergrepp de utsatts för. Samtidigt är det inte önskvärt med ett system där man kan överklaga ett beslut hur många gånger som helst. Det är därför viktigt att asylprocessen anpassas efter den asylsökandes behov så att en grundläggande utredning i första instans alltid säkerställs.

Förvar

Förvarstagande är ett stort ingrepp i en människas liv och innebär att asylsökande kan sättas bakom låsta dörrar och berövas sin frihet. I dag får asylsökande

Fel! Okänt namn på

kande tas i förvar om hans/hennes identitet inte kan styrkas vid ansökan om uppehållstillstånd, om man bedömer att utredningen om uppehållstillstånd kan störas om personen är på fri fot, om man misstänker att den asylsökande kommer att hålla sig undan eller begå brott i väntan på att han/hon ska avvisas. Antal förvarstagna har ökat de senaste åren. Detta är oroande eftersom andelen har ökat i förhållande till det totala antalet asylsökande som kommer till Sverige varje år. Det finns också exempel på att turister tagits i förvar! Utvecklingen är oacceptabel. Många förvarstagna sitter i förvar betydligt längre än den föreskrivna tvåmånadersregeln. Det finns människor som suttit i förvar närmare ett år. Dessutom tas även barn i förvar. Barn får enligt lagen endast tas i förvar i undantagsfall och aldrig ensamt. Vi föreslår att barn inte ska kunna bli förvarstagna under några omständigheter. Detta bör ges regeringen till känna. Centerpartiet anser att förvarstagandet bör undvikas i största möjliga mån. Lagen möjliggör att en person som ska avvisas från Sverige får anmälningsplikt hos polisen vid lämpligt antal tillfällen. I stället för att tas i förvar bör anmälningsplikten användas i högre grad. Vad som ovan anförts om att begränsa förvarstagande och i stället prioritera anmälningsplikt bör ges regeringen till känna.

Den nya ordningen

Rätt kompetens hos personal i utlänningsärenden

Inför genomförandet av den nya instans- och processordningen som riksdagen beslutade om i september 2005, är det av stor vikt att de som kommer att arbeta med den nya asylprocessen och den nya utlänningslagen får adekvat utbildning. En betydande del av dem som kommer att arbeta i den nya ordningen har tidigare arbetat på Migrationsverket eller Utlänningsnämnden. För att genomföra den stora reform som planeras och samtidigt ge personalen som förväntas arbeta i den nya asylprocessen rätt förutsättningar krävs riktade utbildningsinsatser. När det gäller länderkunskap är det viktigt att flera källor används. Tyvärr har den länderkunskap som använts fram till i dag inte alltid fungerat då utlänningsmyndigheterna i flera fall har förminskat många av de risker som finns med att återsända människor till sina hemländer. Vad som ovan anförts om behovet av riktade utbildningsinsatser för dem som kommer att arbeta i den nya asylprocessen bör ges regeringen till känna.

Rätten till muntlighet

I den kommande nya instans- och processordningen är vikten av ett tvåparts-förfarande samt rätten till muntlighet i två instanser mycket stor. Detta är grundläggande för att värna en rättssäker asylprövning och var några av de viktigaste skälen till varför Centerpartiet ville att Utlänningsnämnden skulle läggas ned. Regeringen har föreslagit att bestämmelsen om muntlig förhand-

ling i Migrationsdomstol ska motsvara 9 § förvaltningsprocesslagen. Huvudregeln är således ett skriftligt förfarande. En utlänning som för talan i målet ska vid begäran ha rätt till muntlig förhandling om ”förhandlingen inte är obehövlig och inte heller särskilda skäl talar mot det”. Vi menar att det är ytterst viktigt att fler muntliga förhandlingar verkligen kommer att äga rum i praktiken eftersom det har saknats i den nuvarande ordningen. Att det i utlänningslagen stadgas att ett barn som berörs av ett beslut ska höras om det inte är olämpligt (1 kap. 11 § nya utlänningslagen) kan inte anses klargöra processen i Migrationsdomstol i fråga om barn. Det måste göras tydligt att bestämmelsen om muntlig förhandling i Migrationsdomstol också omfattar barn. Vad som ovan anförts om att rätten till muntlig förhandling även omfattar barn i asylprocessen bör ges regeringen till känna.

Offentliga biträden

En person som ansöker om asyl i Sverige har rätt till offentligt biträde i bl.a. ärende där den asylsökande kan komma att avvisas eller utvisas från Sverige. Till biträde får förordnas en advokat, en biträdande jurist på advokatbyrå eller någon annan som är lämplig för uppdraget. Om sökanden själv har föreslagit någon som är lämplig, ska den föreslagne förordnas, om det inte medför avsevärt ökade kostnader eller det i övrigt finns särskilda skäl emot det. I den nuvarande ordningen utser Migrationsverket offentligt biträde åt den asylsökande.

Den nya instans- och processordning som tar vid i april 2006 innebär stora förändringar även för Migrationsverket, inte minst eftersom verket i den nya ordningen kommer att fungera som första instans. Detta innebär att allt från det offentliga biträdets roll i asylprocessen till utredningsförfarande och beslutsskrivning på Migrationsverket kommer att förändras kraftigt. Migrationsverket har redan anpassat stora delar av sin verksamhet inför den kommande reformen. Migrationsverket och det offentliga biträdet kommer i den nya asylprocessen att bli varandras motparter i de ärenden som överklagas till Migrationsdomstolen. Att Migrationsverket ska utse det offentliga biträde som å ena sidan är verkets motpart i processen och å andra sidan godkänna biträdets kostnadsräkningar är inte lämpligt. Vi anser att det finns risk att det offentliga biträdet hamnar i en lojalitetskonflikt eftersom Migrationsverket agerar både som uppdragsgivare och motpart. Detta är olyckligt ur såväl rättssäkerhets- som objektivitetsaspekt. Mot bakgrund av den lojalitetskonflikt som kan uppstå när Migrationsverket i framtiden ska utse offentligt biträde samtidigt som det är part i målet anser vi att Migrationsverket inte bör utse offentligt biträde i den nya instans- och processordningen. Vi föreslår därför att länsrätten utser offentligt biträde i den nya asylprocessen. Länsrätten är inte part i målet på samma sätt som Migrationsverket är och har kompetens att utse lämpliga biträden i utlänningsärenden. Vad som ovan anförts om att länsrätten ska utse offentligt biträde i den nya instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Nollställning

Tillsammans med alla andra riksdagspartier utom Socialdemokraterna och Moderaterna föreslog vi ett nollställningsbeslut inför den nya process- och instansordningen. Vi upprepar detta krav eftersom det röstades ned i riksdagen och eftersom vi fortfarande tror att en s.k. engångsamnesti är viktig för att visa medmänsklighet åt många av de asylsökande och gömda flyktingar som finns i vårt land och för att ge det nya systemet en god start. Många av dem som i dag, av olika anledningar, vistas i Sverige efter avslag på asylansökan har i själva verket tillräckliga skäl för att få skydd i Sverige både enligt svensk lag och enligt internationella konventioner som Sverige åtagit sig att följa. Det handlar om personer som befinner sig i Sverige för att avvisningsbeslutet inte går att verkställa eller personer som beviljats temporära uppehållstillstånd för att situationen i hemlandet är sådan att Migrationsverket bedömt att en verkställighet inte går att genomföra vid tidpunkten för beslutet. Det handlar även om personer som lever gömda i Sverige och som på grund av fruktan för att utsättas för inhuman behandling i hemlandet stannat kvar i Sverige.

De personer som omfattas av denna bestämmelse tillhör några av samhällets mest utsatta. Många har väntat i många år på beslut, andra lever i otrygghet för vad som ska hända när det tillfälliga uppehållstillståndet går ut. De som valt att gå under jorden lever med ett konstant hot om att bli upptäckta och då bli tvungna att lämna landet. Detta är inte humant. Dessa människors situation är ett av de viktigaste skälen för att nu, i den mån det är möjligt, genom ett ”nollställningsbeslut” retroaktivt rätta till begångna fel från statens sida. Det finns givetvis också starka humanitära skäl för ett sådant beslut. Det får räcka med att peka på situationen för de depressivt devitaliserade barnen. Ett annat viktigt skäl för att genomföra en ”nollställning” av gamla ärenden är att ge den nya instansordningen en möjlighet att starta verksamheten under rimliga arbetsförhållanden.

Begränsningar av nollställningsförslaget

De personer som omfattas av nollställningsförslaget är de som ansökt om asyl senast ett år före det datum den nya instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden träder i kraft och som en månad innan det datum reformen börjar gälla vistas i Sverige utan att ha uppehållstillstånd. De kan då ansöka om uppehållstillstånd senast dagen innan den nya instans- och processordningen i utlännings- och medborgarskapsärenden träder i kraft. För att ansökan ska beviljas ska personens identitet vara styrkt eller gjorts sannolik. Om det finns skäl till att personen inte kunnat styrka sin identitet får i sådant fall ett tidsbegränsat uppehålls- och arbetstillstånd beviljas för högst ett års tid. Personen ges då ytterligare tid att få fram handlingar från sitt hemland som styrker identiteten. Om personen, vid tidpunkten för det temporära uppehållstillståndets utgång, inte kunnat styrka sin identitet men gjort vad som skäligen kan begäras för att styrka sin identitet får permanent uppehållstill-

stånd beviljas. Personer som gjort sig skyldiga till krigsförbrytelser eller andra brott som avses i artikel 1 F i 1951 års konvention om flyktingars rättsliga ställning ska ej beviljas uppehållstillstånd. Personer som i Sverige dömts för strängare straff än sex månaders fängelse eller där det av tidigare utredning framgår att utlänningen dömts eller skäligen kan misstänkas för brott som kan ge strängare straff än sex månaders fängelse ska inte beviljas uppehållstillstånd. Detta gäller inte fängelsestraff eller misstankar om brott begångna utomlands som är en följd av den förföljelse personen åberopat för att söka asyl i Sverige. För de fall utlänningen dömts för brott utomlands eller där det föreligger skäligen misstanke om brott i utlandet ska man se till brottets art och omfattning samt till om påföljden varit rimlig utifrån svensk lagstiftning. Dessa faktorer får sedan vägas samman i en helhetsbedömning om det är skäligt att utlänningen nekats uppehållstillstånd på grund av det i utlandet begångna brottet eller misstanke om brott. I Centerpartiets budget och utgiftsområdesmotion 8 återupprepar vi vårt krav på att åter ta upp frågan om nollställning.

Människohandel

I Anhörigkommitténs slutbetänkande "Människosmuggling och offer för människohandel" (SOU 2002:69) föreslogs det att en särskild bestämmelse i utlänningslagen om att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får ges en utlänning om det med hänsyn till genomförandet av en förundersökning eller huvudförhandling i brottmål kan anses befogat. Centerpartiet står bakom detta förslag men menar att det inte är en tillräcklig förbättring att offren för människohandel för sexuella ändamål ska få stanna i Sverige endast under den tid som rättsprocessen kräver. Vi anser att det är viktigt att den som utsatts för sådan sexslavhandel, såväl barn som vuxna, får permanent uppehållstillstånd om denne utsatts för människohandel för sexuella ändamål i Sverige.

För människor som utsatts för detta är det ofta oerhört svårt att återvända hem, delvis beroende på att de flesta lider av psykiska och fysiska skador. Det förekommer också att kvinnor lurats att tro att de skulle betraktas som brottslingar om de ger sig till känna för polisen. Till detta kommer hot mot dem själva eller deras familj i de fall de försöker ta sig ur sin situation. Beroende på var de kommer ifrån och vad de tvingats genomgå har många mycket svårt att återvända. De kan känna skam och skuld och riskerar i vissa fall att utestängas från gemenskapen i hemlandet på grund av vad de varit med om här. De rapporter som EU:s medlemsstater lämnat till Europol tyder på att hot mot såväl kvinnorna som deras familjer har blivit vanligare. Inte sällan har organiserade människohandlare kontakter i hemlandet som vet vilka personer som människohandlarna har utnyttjat. Alltså råder det en stor risk för människohandlarnas offer att råka illa ut när de återvänder till hemlandet, en risk som vi måste ta på stort allvar. Det är svenska män som utnyttjar dessa kvinnor och barn, och då måste vi i Sverige också ta vårt ansvar för att hjälpa de människor som utnyttjats på detta oacceptabla sätt. Dessa människor har drabbats

Fel! Okänt namn på

av så fruktansvärda övergrepp att de ska kunna beviljas permanenta uppehållstillstånd. Vi anser att offer för människohandel för sexuella ändamål i normalfallet ska ges rätt att stanna i Sverige. Regeringen bör ge riksdagen till känna vad som ovan anförts om att bevilja offer för människohandel för sexuella ändamål permanent uppehållstillstånd i Sverige.

Asylansökan på svensk ambassad

Centerpartiet anser att människor ska kunna söka humanitära visum vid svenska ambassader i sitt eget hemland eller grannländer. Vi tror att det skulle ge människor ökade möjligheter att få sin asylansökan prövad i Sverige. Det skulle klart utöka existerande möjligheter för människor att söka asyl enligt FN:s flyktingkonvention och den svenska utlänningslagen. Enligt en rapport från det danska institutet för mänskliga rättigheter är Sverige tillsammans med Grekland, Finland och Norge ett av de få länder i Europa där det i praktiken är omöjligt att söka asyl i landet om man inte redan befinner sig på plats i landet. Schweiz ligger som kontrast i framkanten. Erfarenheterna från Schweiz är att de som söker asyl på ambassaderna har asylskäl i högre utsträckning och får stanna jämfört med dem som tar sig till landet och söker. Ytterst handlar ett system där man har möjlighet att söka asyl från sitt hemland om att värna asylrätten och framför allt den individuella rätten att söka asyl. Många människor flyr sina hemländer i desperation. Det är inte ovanligt att man anlitar människosmugglare för att ta sig till ett land och söka skydd, något som ofta innebär höga risker och stort mänskligt lidande. Rådande regler och förordningar, som t.ex. transportörsansvaret, medför svårigheter för många att fysiskt kunna ta sig till länder för att söka skydd. Om man tillåts söka asyl på en ambassad kan de människor som verkligen behöver asyl få söka detta på olika platser. Om det visar sig att den sökande har asylskäl sker den slutliga prövningen på plats i Sverige. Vad som ovan anförts om att låta människor söka asyl på svenska ambassader i andra länder bör ges regeringen till känna.

Anhöriginvandring

För att få bosätta sig i Sverige om man är anhörig till någon som bor här råder stränga regler. Centerpartiet anser att dagens krav är för restriktiva. Det finns krav på att hushållsgemenskap eller särskilt beroendeförhållande måste vara uppfyllt för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Kravet på hushållsgemenskap innebär att man ska ha bott i samma hushåll i hemlandet i en nära förestående tid innan personen som befinner sig i Sverige lämnade landet, även kravet på särskilt beroendeförhållande måste ha existerat redan i hemlandet.

Fel! Okänt namn på

Vi anser att detta medför en alltför snäv begränsning av vilka som är anhängiga. Vi anser att det kan finnas skäl för den som inte bodde i samma hushåll, eller för den som inte hade ett särskilt beroendeförhållande, att ändå kunna komma till sina nära anhängiga i Sverige. Det måste finnas möjlighet för föräldrar till vuxna personer att få uppehållstillstånd i vårt land av anhängighets-skäl. Vad som ovan anförts om att vidga den snäva begränsningen av vilka som är anhängiga när det gäller anhängiginvandring bör ges regeringen till känna.

För att uppehållstillstånd ska beviljas för nära anhängiga utanför kärnfamiljen är det rimligt att anknytningspersonen svarar för försörjningen för den anhängige. Försörjningskravet kan förslagsvis gälla i 2 år. Centerpartiet vill även införa undantagsregler så att även de människor som inte är EU/EES-medborgare kan söka tillstånd för anhängiginvandring på plats i Sverige. I dag kan man endast ansöka på en svensk ambassad i hemlandet, eller i det land där den anhängiga bor permanent. Vid t.ex. graviditet eller om personen har barn i Sverige måste undantag kunna göras så att ansökan kan göras i Sverige. Likaså finns det fall där personer riskerar sina liv om de måste återvända till hemlandet för att ansöka om tillstånd för anhängiginvandring; undantag måste göras i fall som dessa. Vad som ovan anförts om möjligheterna att ansöka om anhängiginvandring på plats i Sverige bör ges regeringen till känna.

I dag krävs visering för resa till Sverige från flertalet länder i världen, och listan över viseringspliktiga länder har blivit allt längre med Sveriges anslutning till Schengenavtalet. Bland de viseringspliktiga länderna finns de länder varifrån de flesta asylsökande i Sverige och EU kommer. Viseringspolitiken används ofta på ett inhumant sätt, allt för att försvåra för människor med skyddsbehov att söka asyl i Västeuropa. Listan över viseringspliktiga länder får inte tillåtas växa ytterligare utan Sverige ska aktivt verka för att listan görs kortare. Likaså hindrar viseringskraven också öppenheten och friheten för människor och varor att röra sig över gränserna. Kostnaderna för visum kan också medföra vissa begränsningar för människor från fattiga områden. Därför bör viseringskraven ses över. Detta bör ges regeringen till känna.

Barn i asylprocessen

Många barn som kommit till Sverige från andra länder far illa i dag. Det handlar om såväl barn som kommer hit ensamma, ”gömda” barn, som barn som kommit hit med sin familj. Enligt utlänningslagen ska hänsyn tas till portalparagrafen om barnets bästa, med hänvisning till barnkonventionen. Det är med stor oro vi ser hur liten betydelse portalparagrafen har i svensk asylpolitik. I förarbetena till lagen anförts att kravet om barnets bästa inte är absolut, exempelvis kan hänsyn till samhällets intresse att reglera invandringen väga högre, vilket kan medföra att åtgärder vidtas som inte är förenliga med barnets bästa. Tyvärr visar många fall att hänsyn till barnets bästa inte tas i tillräckligt hög grad. Ansökningar om uppehållstillstånd från barn som varit utsatta för allvarliga övergrepp har vid ett flertal tillfällen avslagits med moti-

Fel! Okänt namn på

veringen att det inte rört sig om systematisk förföljelse. Barn splittras från någon av sina föräldrar genom att dessa avvisas till olika länder. Detta är naturligtvis oacceptabelt. I den nya utlänningslagen finns en ny skrivning om att i fall som rör ett barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver (1 kap. 10 § nya utlänningslagen). Centerpartiet vill betona vikten av att den nya skrivningen efterlevs. Barnets bästa måste alltid beaktas i asylprocessen; vi anser att hänsyn till barnets bästa som regel måste gå före samhällets intresse av att reglera invandringen, särskilt i de fall där det är uppenbart att barn varit utsatta för allvarliga övergrepp eller bevittnat sådana och därav har medicinska vårdbehov. Regeringen bör ge riksdagen till känna vad som ovan anförts om att hänsyn till barnets bästa ska väga tyngre än samhällets intresse av att reglera invandringen.

Det finns alltför många asylutredningar där barnet i familjen inte har hörts. Naturligtvis ska man inte tvinga barn att höras i asylprocessen, men man ska heller inte utgå ifrån att barn inte har eventuella asylskäl bara för att de kommer hit i sällskap med sin familj. Barn ska alltid ha rätt att höras om sina egna asylskäl. Detta bör ges regeringen till känna.

Apatiska barn

Det senaste året har den tragiska företeelsen ”apatiska” barn eller ”depressivt devitaliserade” barn uppmärksammats. Det är hög tid att förebygga att fler barn drabbas av apati under asylprocessen. Kunskapen kring de här barnens sjukdomstillstånd är liten. För att kunna sätta in rätt åtgärder för dessa barn måste det till forskning kring fenomenet.

Andra åtgärder som kan bidra till att fler barn inte blir depressivt devitaliserade är:

- Barn som är i riskzonen för att bli apatiska måste få snabbutredningar och rättmätig vård.
- Psykologisk expertis ska sättas in i ett tidigt skede i asylutredningarna. Redan vid den första frivilliga hälsokontrollen bör en barnpsykiolog finnas till hands.
- Sjukvården bör utveckla former för att kontinuerligt informera Migrationsverket om det apatiska barnets situation så att problemet uppmärksammas i god tid före en eventuell avvisning. Myndigheterna ska inte dela på asylsökande familjer med hänsyn till risken för att utsatta barn får psykisk ohälsa.
- Barns hälsoskäl ska särskilt beaktas vid beslut om uppehållstillstånd. Barn ska beviljas uppehållstillstånd när det förekommer *särskilt* ömmande omständigheter. När det förekommer barn i asylprocessen, oavsett om det är barn i en familj eller ensamkommande barn, är det särskilt viktigt att det framgår att barnens asylskäl inte behöver vara lika starka som för en vuxen. Vi föreslår, som vi även gjort tidigare i vår trepartimotion (2004/05:Sf32) med Folkpartiet och Kristdemokraterna, därför att man i

den nya utlänningslagens 5 kap. 6 § andra stycket preciserar att barn kan beviljas uppehållstillstånd när "särskilt" ömmande omständigheter föreligger. På så sätt skriver man in i lagtexten att kraven för barn är lägre ställda, vilket är lämpligt inför framtida domstolsprövning. Förslaget ligger i linje med Rädda Barnens rekommendationer. Vi föreslår även att det för barn särskilt ska beaktas hälsotillstånd men även anpassning till Sverige och situation i hemlandet ska vägas in. Detta bör ges regeringen till känna.

Ensamkommande barn

Varje år kommer ett stort antal barn och ungdomar utan sina familjer från olika delar av världen till Sverige. Sedan 1989 har åtta tusen barn och ungdomar ansökt om uppehållstillstånd i Sverige. Ungefär hälften av dessa barn har kommit med eller till släktingar, vänner till familjen eller andra vuxna i Sverige. Andra har kommit utan att någon vuxen tagit emot dem i det nya landet.

De ensamkommande barnen har en särskilt utsatt situation och kräver mycket uppmärksamhet, trygghet och omvårdnad. Därför är det särskilt viktigt att ensamkommande barn snabbt placeras hos vårdnadshavare i kommunen, snarare än att de tvingas vistas länge på flyktingförläggningar. Kommunerna är bäst lämpade för att ha ansvar för mottagandet av de ensamkommande barnen. I dag bor de ensamkommande barnen som inte har någon släkting eller vän att bo hos, på Migrationsverkets anläggningar. Migrationsverket har då både en utredande och en omhändertagande roll, något som riskerar att omöjliggöra förtroendefulla och stödjande relationer mellan personal och barn. Flera experter, som t.ex. Rädda Barnen, har pekat på brister i det psykosociala stöd som barnen är i behov av. Självmordsförsök och försvinnanden är tyvärr inte något ovanligt bland de ensamkommande barnen. Kommunerna bör få en tydligare roll när det gäller boende och det sociala omhändertagandet. Barnen bör bli mottagna av en förvaltning vars uppdrag är att ta hand om barn som farit illa. Kommunerna bör ordna för barnens trygghet genom att se till att barnen får boende och omvårdnad i trygg miljö, t.ex. i familjehem eller andra privata alternativ. Det är viktigt att den som har hand om barnet inte är samma myndighet som behandlar asylansökan. Migrationsverket ska i stället, när det gäller ensamkommande barn, koncentrera sig på att utreda och sköta den juridiska processen som rör asylansökan. De boenden som kommunerna bör ha ansvar för ska precis som för andra kommunalt drivna barn- och ungdomshem ha länsstyrelserna som tillsynsmyndighet. Som det är i dag har grupphemmen för ensamkommande barn i Migrationsverkets regi inte någon fungerande tillsynsmyndighet. Det är inte rätt mot de barn som vistas där. Vad som ovan anförts om att vårdnadshavare i kommuner ska ha ansvar för boendet och omsorgen om ensamkommande barn bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Gömda barn

I Sverige finns det många barn till asylsökande eller illegala flyktingar som lever gömda. Enligt barnkonventionen är inga barn illegala, oavsett om deras föräldrar befinner sig olagligt i ett land. Alla barn har rätt till de rättigheter som stadgas i barnkonventionen *oavsett* om barnet har uppehållstillstånd i det land som barnet befinner sig i. Gömda barn är barn utan uppehållstillstånd som exempelvis har kommit hit tillsammans med föräldrar som rest hit illegalt eller barn som kommit hit genom människohandel och som lever "under jorden". Barn som befinner sig i Sverige utan att ha sökt asyl ska omfattas av barnkonventionen. Det innebär i praktiken att även de barn som inte har sökt asyl ska ha rätt till vård och skola. I dagens Sverige har de inte denna rättighet trots att de enligt barnkonventionen, som Sverige har ratificerat, ska ha rätt till såväl vård som skola. De gömda barnen har inte haft någon rätt till skola tidigare.

Barn som väntar på besked om uppehållstillstånd som anknytningsfall har rätt till skola, men *inte* till en samlad hälso- och sjukvård. Även om de har rätt till vård är det endast ett fåtal som vågar uppsöka vårdinrättningar med rädsla för att bli avslöjade. Enligt FN:s barnrättskommitté bör barn utan uppehållstillstånd ha rätt till hälso- och sjukvård samt skolgång. För att detta ska vara möjligt är det nödvändigt att sjukhus och skolor förklaras som frizoner där polishämtning av gömda barn inte ska kunna ske, allt för att barnen ska kunna känna sig trygga där och få sina rättigheter till vård och utbildning tillgodosedda. Detta bör ges regeringen till känna.

Kvotflyktingar

Flyktingkvoten är i första hand avsedd för flyktingar och andra personer i behov av skydd. FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) presenterar sådana ärenden när andra möjligheter är uttömda. Med flykting avses en utlänning som befinner sig utanför det land som han är medborgare i därför att han känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller på grund av sin religiösa eller politiska uppfattning och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av detta lands skydd. Även andra skyddsbehövande kan tas ut på kvoten. Kvoten används inte bara för överföring av flyktingar. Regeringen kan bestämma att de tilldelade medlen också kan användas för att t.ex. underlätta för personer i flyktingläger att bosätta sig i närområdet samt för medicinska insatser. Sverige tar i dag emot kvotflyktingar men har flera år misslyckats med att uppfylla den kvot som Sverige tilldelats, något som är oförsvarbart när det finns så många flyktingar som är i behov av skydd världen över. Regeringen har inte givit någon tillfredsställande förklaring till detta misslyckande att verkställa riksdagens beslut.

Det finns många människor på flykt i världen. Många av dem har svårt att över huvud taget kunna söka asyl någonstans. Därför är det av stor vikt att

Sverige, och alla andra länder som tar emot kvotflyktingar, höjer flyktingkvoten och ser till att uppfylla antalet kvotflyktingar. Vad som ovan anförts som att Sverige ska uppfylla antalet kvotflyktingar bör ges regeringen till känna.

Säkerhetsärenden

Med anledning av hur hanteringen gick till vid avvisningen av de två egyptiska medborgarna Mohamed El Zari och Ahmed Agiza i december 2001, är det nu av stor vikt att riksdagen får insyn i hur regeringen och myndigheter agerar i säkerhetsärenden. Fallet med de två egyptierna var anmärkningsvärt på flera sätt. Regeringen lät amerikansk personal verka på svensk mark, Sverige bröt mot tortyrkonventionen när de två egyptierna skickades till sitt hemland där de utsattes för tortyr (något som regeringen måste ha befarat då den begärde garantier från Egypten att tortyr inte skulle få förekomma) och svenska diplomater informerade inte FN:s kommitté för mänskliga rättigheter om uppgifterna om den tortyr som de två egyptierna utsattes för. Liknande fall måste undvikas i framtiden, och därför behöver riksdagen få större insyn i hur lagen om särskild utlänningskontroll har använts. Det är därför viktigt att regeringen även fortsättningsvis ger en årlig redovisning till riksdagen om hur denna lag har använts. Riksdagens nuvarande insyn i säkerhetsärenden består av information från regeringen till en utsedd representant från varje parti när regeringen anser det vara nödvändigt. För att öka den parlamentariska kontrollen anser vi att en fast riksdagskommitté ska utses som får kontinuerlig information om aktuella säkerhetsärenden. Vi föreslår att riksdagen beslutar om att utse en fast riksdagskommitté som får kontinuerlig information om aktuella säkerhetsärenden.

EU:s flyktingpolitik

Centerpartiet anser att ett europeiskt samarbete kring flyktingfrågorna är nödvändigt för att Europa ska kunna uppfylla sitt humanitära ansvar, men också för att vi gemensamt ska kunna bekämpa den omfattande människosmugglingen. Dessutom behöver Europa fler människor både av ekonomiska och demografiska skäl.

Den generella synen på asylsökande och flyktingar i EU är dessvärre extremt problemfokuserad. Tidigare talade man om flyktingar med respekt, i dag handlar debatten till stor del om att sätta upp gränser, öka kontrollen och om hur vi ska skydda "oss" mot "dem". Sverige måste aktivt bidra till att debatten i den europeiska flyktingdebatten blir positiv. Vi kan inte längre låta cynismen och skräckpropagandan breda ut sig. För många människor som flyr sitt land är det svårt att ens komma innanför EU:s gränser, och det är ett stort problem att det inte finns någon legal väg in i Europa. Därför är det oerhört viktigt att Sverige är pådrivande för att ett socialliberalt, generöst och

Fel! Okänt namn på

humant synsätt införlivas i den europeiska flyktingpolitiken med fokus på att bevara varje behövande individs rätt att söka asyl.

Direktivet om minimiregler som antogs 2004 innebär bl.a. att alla medlemsstater ska ge asylsökande rätt att höras personligen, att få tolk och rättsligt ombud och att överklaga. Detta höjer visserligen nivån i vissa länder, men vi anser att miniminivåerna måste läggas mycket högre. Risken finns att minimireglerna blir ett tak. Ingen medlemsstat ska hindras från att föra en liberalare flyktingpolitik än vad som följer av det gemensamma regelverket. För Centerpartiet är det viktigt att Sverige går i täten för att undvika att den s.k. bördefördelningen inom unionen i praktiken innebär stängda gränser för flyktingar i behov av skydd. I EU:s flyktingpolitik måste också barnperspektivet få ett större utrymme. Det är av oerhört stor vikt att Sverige, som trots brister har kommit jämförelsevis långt med barnarbetet i asylprocessen, ska verka i EU för att ytterligare stärka barns rättigheter i asylprocessen.

Säkra länder

Det s.k. asylprocedurdirektivet, som anger miniminormer för hur en asylprocess ska gå till, har inte kunnat tas i sin helhet eftersom länderna inte kunnat enas om bilagan till direktivet, en lista över s.k. ”säkra ursprungsländer”. Listan består av tio länder, sju afrikanska och tre sydamerikanska, som ska betraktas som ”säkra”. Det innebär att en ansökan om asyl gjord av en medborgare från något av dessa länder ska betraktas som ogrundad. Medlemsländerna är inte ense om förhållanden vad gäller de mänskliga rättigheterna i dessa länder och därför inte heller vilka som är att betrakta som ”säkra”. Bland annat har Amnesty International uppfattningen att listor som denna riskerar att försvåra möjligheten till en rättssäker asylprocess och leda till diskriminering mellan asylsökande. De anser att inga länder kan betraktas som ”säkra” för alla människor. Både Amnesty International och svenska UD har dessutom rapporterat om grova brott mot de mänskliga rättigheterna i flera av dessa ”säkra” länder. Som exempel kan nämnas att flertalet av dem förbjuder homosexualitet enligt lag, har inte avskaffat dödsstraffet och saknar lagar som skyddar kvinnor mot våld och könsstympning. Centerpartiet anser att Sverige aktivt ska motverka att en lista över säkra länder upprättas i EU och verka för att den individuella rätten till asyl värnas.

Transportörsansvaret

Det s.k. transportörsansvaret innebär att flygbolag eller andra som transporterar personer som inte har rätt att komma in i Sverige är ekonomiskt ansvariga för återtransport till det land varifrån personerna kommit. Transportören riskerar numera också bötesstraff. Centerpartiet är mycket kritisk till transportörsansvaret av flera anledningar: myndighetsutövning läggs på transportörerna, asylrätten undergrävs, det ökar risken för diskriminering och det leder till att människosmugglingen ökar. Människor upphör inte att söka skydd bara

för att det finns viseringsregler och transportörsansvar, utan risken är stor att de söker skydd på ett mer riskfyllt sätt. Centerpartiet oroas för den utveckling som vi ser i dagsläget där människor i högre utsträckning använder flyktvägar som är mycket farliga, i stället för att resa på lagligt sätt. Vi ser med oro på en utveckling med ökad människosmuggling, ökat användande av falska dokument och ökat mänskligt lidande. Personer som flyr grova brott mot de mänskliga rättigheterna riskerar att sållas bort på flygplatsen och i stället tvingas i händerna på hänsynslösa smugglare. Med denna utveckling kan smugglarna kräva högre ersättning och använda farligare smugglingsvägar. Transportörsansvaret kan inte accepteras när konsekvensen blir att människor i behov av skydd nekas detta. Därför vill Centerpartiet att Sverige i EU verkar för att bestämmelserna om transportörsansvaret rivs upp.

Dublinförordningen

Dublinärenden kallas de ärenden där svenska migrationsmyndigheter beslutar att en asylsökandes skäl inte ska prövas i Sverige. Dublinförordningen reglerar vilken stat som är ansvarig för en asylansökan och omöjliggör sökandet av asyl i fler än ett EU-land.

Den asylsökandes resväg är därför en sak som utreds så snart asylansökan är gjord. I Sverige är det tillåtet för utlänningsmyndigheterna att göra undantag från Dublinförordningen, dvs. myndigheterna kan låta den asylsökandes ansökan behandlas här i Sverige, trots att den sökande först sökt asyl i ett annat land. Många asylsökande flyr från sina länder med hjälp av människosmugglare. Ett flertal har en önskan om vilket land de vill söka skydd i, men eftersom resvägen ofta är snårig med mellanlandningar i andra länder, kan det vara svårt att ta sig till den önskade slutdestinationen utan att ha blivit registrerad som asylsökande i något annat land. Människor måste ha rätt att söka skydd i vilket land de vill. Ibland kan en stat dock bättre värna om asylrätten genom att frångå första asyllandsprincipen, t.ex. för asylsökande som först sökt asyl i Italien, ett land som är känt för att behandla asylsökande illa. I dessa fall vore det mer humant att låta dem söka asyl i Sverige. I dag tar utlänningsmyndigheterna i Sverige inte någon hänsyn till den asylsökandes individuella situation, om personen sökt asyl i annat EU-land. Här tillämpas Dublinförordningen stenhårt, och de asylsökande, till och med ensamma barn, återsänds till första asylland. Undantag från Dublinförordningen görs i princip aldrig i dag. Vi måste i Sverige och i EU verka för att människors önskan att söka asyl i ett visst land kan tillgodoses i den mån det är möjligt. I dag förekommer många snabbavvisningar med hänsyn till Dublinförordningen. Man tar inte hänsyn till skyddsbehovet utan fokuserar på vart man ska skicka personen. Centerpartiet anser att fokus har hamnat fel när det blir viktigare att skicka åter personer där de först registrerades än att erbjuda skydd här i Sverige. Därför vill vi också införa möjligheten att söka asyl på svensk ambassad i utlandet som nämnts tidigare i denna motion. Antalet asylsökande som tillåts söka och eventuellt få asyl i ett land ska inte bestämmas av nationella restriktioner utan av det faktiska skyddsbehovet. Vad som ovan anförts om att Sve-

Fel! Okänt namn på

rige ska vara pådrivande för att ett generöst och humant synsätt införlivas i EU:s flyktingpolitik med fokus på att bevara varje individs rätt att söka asyl bör ges regeringen till känna.

Jobba och starta företag i Sverige

Migration handlar inte bara om människor som flyr sina länder. Det handlar om folkförflyttningar inom eller mellan länder generellt. I en del andra länder används begreppet migration enbart för den frivilliga flyttningen, oftast av arbetskraft. Människor kan välja att flytta frivilligt på grund av studier, ett bättre jobb, vilja att starta företag i annat land eller kanske för att man har funnit kärleken utanför det egna landets gränser. Det finns många anledningar till varför människor väljer att förflytta sig och flytta till andra länder och platser. Centerpartiet vill bejaka öppenheten över gränserna. Människor måste i högre utsträckning själva välja var de vill arbeta. I dag är det nästintill omöjligt att få arbetstillstånd i Sverige. Centerpartiet vill öppna Sverige för arbetskraftsinvandring. Detta bör ges regeringen till känna.

Sverige behöver fler som jobbar

Det finns inte ett fixerat antal jobb i Sverige. Fler jobb kan skapas, människors kreativa idéer och entreprenörskap bidrar hela tiden till att nya produkter utvecklas och nya uppfinningar skapas. Det i sin tur bidrar till att fler människor kan få arbete. Centerpartiet vill inte reservera jobben som finns och skapas i Sverige endast åt dem som är födda här – vi vill ge andra chansen att vara med och bygga ett starkt Sverige genom arbete. Inte minst behöver vi fler människor som kan arbeta inom några år med tanke på den åldrande befolkningen. Centerpartiet vill öppna Sveriges gränser för dem som vill komma hit och arbeta. I dag är det nästintill omöjligt att få ett arbetstillstånd i Sverige. För medborgare i EU- och EES-länder är det något enklare att söka arbete här, men fortfarande finns det stora hinder för andra än svenskar att jobba i vårt land. Det är beklämmande att konstatera att regeringen hitintills inte kunnat presentera ett förslag till regelverk som öppnar för ökad arbetskraftsinvandring. Den parlamentariska kommitté som tillsatts för att utreda möjligheterna till ett regelverk som medger vidgad arbetskraftsinvandring från länder utanför EU/EES har redovisat delar av sitt uppdrag i ett delbetänkande (SOU 2005:50) tidigare i vår och slutbetänkande ska redovisas senast den 1 mars 2006. Regeringen har fördröjt denna utredning på ett oacceptabelt sätt. Det tog nästan ett år från det att riksdagen beslutade om att en utredning skulle tillsättas till det att regeringen verkställde riksdagens beslut, sedan kommer slutbetänkandet att dröja fram till mars 2006.

Centerpartiet anser att ett regelverk bör utarbetas som gör det möjligt att söka arbetstillstånd på plats i Sverige och som innebär att ett erbjudande om arbete automatiskt ska medföra arbetstillstånd. Men även människor utan

Fel! Okänt namn på

arbetserbjudande ska kunna komma hit för att söka arbete. I dag får medborgare från EU/EES-länder vistas i Sverige under en period om tre månader för att söka arbete. Centerpartiet anser att det bör bli tillåtet också för människor från andra länder.

Människor som har arbetstillstånd ska få stanna i Sverige så länge som anställningen varar. När anställningen går ut ska personen ha minst tre månader på sig att skaffa sig en ny anställning. Den som har arbetat i Sverige i tre år bör ges möjlighet att prövas för ett permanent uppehållstillstånd. Människor som har arbetat i Sverige så länge är och ska betraktas som en tillgång och inte som någon som snarast bör förpassas ur landet. Med fler människor från andra länder som arbetar i Sverige ökar chanserna för att diskrimineringen av invandrare försvinner. Arbetsgivarna kommer att bli vana vid människor med olika bakgrund på arbetsplatserna. Invandrare kommer också att förknippas med något positivt och bra, inte omhändertagande och problem.

Sverige behöver fler företagare

För att ytterligare underlätta för andra människor att skapa sig ett liv i Sverige genom eget arbete vill vi också underlätta för utländska företagare att starta egna företag i Sverige. Företagare och entreprenörer är viktiga för Sveriges framtid och välbefinnande. Vi vill därför även erbjuda stöd och hjälp för att underlätta företagandet för människor från andra länder. För att få starta företag i Sverige bör en affärsplan ha upprättats. Därefter sker följande: ansökan om F-skattsedel i Sverige, företagsinformation och information om gällande arbetsregler på relevant språk samt information om olika regionala förutsättningar och var det finns bostäder. Det är också önskvärt med en kurs om företagande i Sverige innan man startar företaget här. Detta kan ske i samarbete med regionala näringslivscentrum i den region där företaget planerar att etablera sig. De personer som väljer att starta sitt företag i regioner som har särskilt stort tillväxtbehov ska få ökade möjligheter att få hjälp via starta-eget-bidrag, detta för att skapa ökade incitament för företagande i delar av landet där nyföretagandet är lågt och där behovet av nya jobb är stort. Vad som ovan anförts om att möjliggöra för människor från andra länder att satsa på företagande och entreprenörskap i Sverige bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 28 september 2005

Birgitta Carlsson (c)

Annika Qarlssoon (c)

Birgitta Sellén (c)

Margareta Andersson (c)

Kenneth Johansson (c)

Jan Andersson (c)